

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

Adam: Giselle. A leningrádi Kirov balet vendégjátéka a dómzinpadon. Bemutató előadás este fél 9-től.

Szöke Tisza nemzetközi táncverseny az újszegedi Sportcsarnokban, este 7 órától.

I. Országos Táblaképfestészeti Biennále. Kiállítás a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában, és az Ifjúsági Házban.

Féner Tamás Balázs Béla-díjas fotóművész és Kürti Mihály fotókiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, szeptember 4-ig.

Geszler Mária, Szalai László, Zavadzky Éva keramikusok kiállítása a Gulácsy-teremben, augusztus 13-ig.

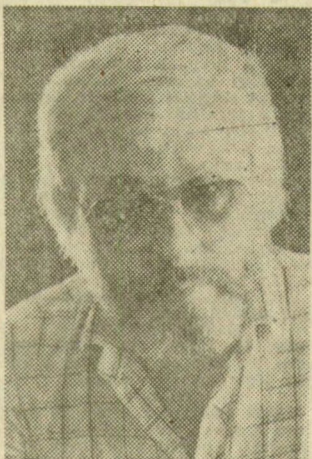
Váro Márton szobrászművész alkotásai a Móra Ferenc Múzeum Kupolagaleriájában, augusztus 20-ig.

Vankóné Dudás Juli népművész kiállítása a Juhász Gyula Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Szeged múltja, jelene, jövője — város történeti kiállítás a várkertben.

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye, Szeged-Tápi, Vártó út 4.

Romantikus környezetben

ám egyetlen maradandó és állandó eleme az előadásnak a két évszázados díszlet. Ez immár fantasztikus érték, utaztatásához például különleges engedélyekre van szükség. A régi klasszikus baletteknél, ahol a koreográfia évtizedeken át azonos, a rendezői elképzelés is szorosan összekapcsolódik a korabeli jelmezekkel, díszletekkel. Azért néha arra is van mód, hogy friss előadásokhoz új környezetet teremtsünk, én például elkészíthettem a Hattyúk tava, az Anyegin és a Majakovszkij-balett díszleteit.

— És mi a helyzet a vendég szerepléseknél?

— Legtöbbször előre tájékozódunk a körülményekről, a színpadról, annak méreteiről, elhelyezkedéséről. Ehhez igyekezzünk alkalmas alkotási lehetőségeket megteremtetni a Leningrádban meglevő díszleteinket.

— Mi a helyzet a szegedi fellépés díszleteivel?

— A szegedi dómzinpadra egy romantikus balett és egy koncert-összeállítás kerül. Speciálisan ide készítettem tervekkel a Giselle-t, melyek egyrészt kapcsolódnak az épített környezethez, másrészt igyekezzünk hatásos illúziót teremteni a játék két felvonásának, a falujelenetnek és az erdő fantasztikus természeti képének. Az ilyen óriási méretek megrendítik a tervező fantáziáját, a költőiségek nemes erőfeszítésre késztetnek. Szerettem volna olyan díszletet tervezni, mely romantikus hatásaival szolgálja a balett koreográfiáját, a rendezői elképzelést, és megragadja a nézőket. A balettet tulajdonképpen csupasz színpadon, konkrét díszletek nélkül zajlik majd.

— Hogyan ötvöződnek a Kirov Balett vizuális elemi teremtésében a hagyományok ápolása és a korszerű scenikai törekvések?

— Gondolja csak el, hogy a Bajadért mintegy 200 éve mutatták be a korabeli péntvári balettművészek. Ma is örizzük a hagyományos koreográfiát, meg-megújítjuk a jelmezeket, az újabb és újabb művészgenerációk átveszik a régiak örökét,

Balettműhely Leningrádban

Dráma, táncban elbeszélve

3. Az együttes műsorában más műfajú előadások is szerepelnek. *Beaumarchais Figaro házassága* című műve alapján az *Egy örült nap*, Mozart operájából vett zenei részletek felhasználásával készült balettkomédia. A színes, tarka, életvidám képek egymásutánja már nem az „élő lelkek”, hanem vérbő emberek zamatos, életvidám táncja. A darabnak természetesen van mélyebb tartalma is, így Figaro és Almaviva gróf kapcsolata.

A leningrádi Figaro előadását az életöröm, a derűs vidámság jellemzi, ahol a balettművész a mozgással és táncal mindenképp Beaumarchais humorát akarja kiemelni. A mű szövegét olvasva, elképzelni is nehéz, hogy a humoros részeknél a komikumot hordozó szavak nélkül is létrejön a nevetés. Az *Eifman* rendezte előadás rációval érre, s meggyőzően bizonyítja, hogy mindez a humor kifejezhető mozgással, táncal is. Az előadás igen népszerű. A premier Moszkvában volt, majd Leningrádban az Oktjabrskij koncertteremben mutatták be.

1982 nyarán érdekes premier zajlott Leningrádban. Egy másik balettegység produkciójáról van szó, amely szintén főleg az úgynevezett modern balettel foglalkozik, az orosz klasszikus irodalom ismert remekművét, *Osztrovszkij Vihar* című drámáját dolgozta fel. *Csajkovszkij* zenéjére. Az előadást a fiatal *Vlagyimir Fejgyágin* rendezte, a művészeti vezető, a díszlet- és jelmeztervező *Oleg Averjánov* közösen, s *Csajkovszkij*nek kevésbé ismert szimfonikus művét használják fel, amelyet a zeneszerző 22 éves korában írt. Közismert, hogy *Osztrovszkij* drámája *Csajkovszkij* kedvelt olvasmánya, irodalmi élménye volt. A zeneszerző testvérének, *Modeszt Iljics Csajkovszkij*nek a vallomásából tudjuk, hogy a nagy komponista régóta szeretett volna operát írni *Osztrovszkij* drámájából. Ilyen operát, mint tudjuk, *Csajkovszkij* nem komponált, de fennmaradt néhány zenei fragmentum és egy szimfóniarészlet, amelyben a zeneszerző ezt a témát dolgozza fel. *Oleg Averjánov* ezek felhasználásával vitte színpadra a balettet, sajátos, újszerű alkotói értelmezéssel. Tulajdonképpen ott kezd, ahol a dráma végződik: *Katyerina* halálával. Lényegesen eltérve a hagyományos értelmezéstől, amely szerint a dráma egyik főszereplője, *Tyhont*, *Katyerina* férje — aki gyenge jellemű, megalkuvó

ember —, az asszony halálának egyik előmozdítója a „sötétség birodalmában”.

Oleg Averjánov díszleteinek ismét fontos szerep jut az előadásban: a díszlettervező *Levitán* ismert festményét, az *Örök nyugalom* nagyitja ki, amely folyót és temetőrészletet ábrázol. A balett fő gondolata szerint — s ebben a balett eltér *Osztrovszkij* drámájától — *Katyerina* halálával nem fejeződik be a darab. *Katyerina* halálának és a folyónak a témája *Csajkovszkij* zenéjében a folyó zúgását, áramlását kifejező mesészerű zenei ábrázolásban egyesül. De nem a darab végén, hanem a darab közepe táján található ez a zenei részlet: *Katyerina* így előbb lesz öngyilkos, majd ettől kezdve a cselekmény visszafelé pereget *Tyhont* tudatában. *Katyerina* ekkor már halott, de a balettfeldolgozásban a drámatól eltérően ez a tragikus esemény „ébreszt rá” *Tyhont* a „sötétség birodalmának” szörnyűségeire. *Tyhont* ráébred arra is, hogy feleségének *Borisz* iránti szerelme ilyen körülmények között számára eddig elképzelhetetlen, rendkívüli szépségű dolog volt. *Tyhont* zavaros-rézség tudatában fel-felvillannak a szerelem tisztá, ártatlanság, számára hozzáférhetetlen képei, amelyeknek következtében *Tyhont* megismeri a megtisztító szenvedést. A drámatól eltérően, a balettfeldolgozásban *Katyerina*, hanem *Tyhont* tragédiájára fekteti tehát a hangsúlyt. Az előadást *Aszkold Makarov* balettegysége vitte színre: *Makarov* jelenleg a konzervatórium professzora, korábban maga is nagyszíri táncos volt. Az együttes főleg balettművészekkel foglalkozik. *Aszkold Makarov* előtt az együttes művészeti vezetője *Leonyid Jakobson* balettművész volt, a világszerte ismert miniatűrökből álló *Rodin szobrai* kompozíció szerzője és rendezője. *Aszkold Makarov* együttese Moszkvában *Shakespeare Rómeó és Júlia* című művét is bemutatta *Csajkovszkij* zenéjére. E miniatűr balettet (mindössze 20 perces!) négy táncos táncolta: *Rómeó*, *Júlia*, *Mercutio* és *Tybalt*. A klasszikus és modern balett művészeti kifejezőeszközeinek együttes felhasználása igen termékenynek és sikeresnek mondható ebben az előadásban, ami nem véletlen, hiszen *Shakespeare* e művének számos kiváló, klasszikus feldolgozása létezik, mind *Csajkovszkij*, mind *Prokofjev* zenéjére.

Tatjana Boborikina

A szovjet balettművészet a Szegedi Szabadtéri Játékok felújításának 25. évében mindig is otthonra lelt és jelentős szerepet játszott. A balettművészet nagykövetei voltak a moszkvai, a kijevi, a minszki, a novoszibirszki, a rigai, a permi és a grúz táncosok, akik elsősorban az orosz klasszikus balett csodálatos alkotásaival ismertették meg a közönséget. Bemutatták többek között a *Hattyúk tava*, a *Csiperkőz*ikát, a *Coppeliát*, a *Kővirágot*, a *Jeanne d'Arcot*, a *Bahcsiszeráji szökőkutat*, az *Otellt*, s most, mintegy koronaként, a *Lenin-renddel* és az *Októberi Forradalom Erdemrendjével* kitüntetett *Leningrádi Állami Akadémiai Kirov Opera- és Balettszínház* táncművészei az egyik legnagyobb romantikus művet, *Adam Giselle* című fantasztikus táncjátékát mutatják be ma, pénteken és holnap, szombaton este, majd vasárnap egy koncertprogram keretében a

szegedi szabadtéri közönsége megismerkedhet több klasszikus alkotás részletével. Így például a *Chopiniana* című balettszövettel, *Saint-Saëns* *A hattyú halála* című zenéjére készült koreográfiával, valamint *Minkusz Paquita* című balettjének részletével.

A mai *Giselle*-premierén a főszerepeket *Galina Mezenzeva*, az OSZSZK állami-díjas primabalerinája és *Konsztantyin Zaklinszkij*, az OSZSZK állami díjas táncosja. A Szegedi Szimfonikus Zenekart a leningrádi együttes karmestere, *Viktor Fedotov*, az OSZSZK népművésze vezényli. Holnap másik szereposztásban lép közönség elé a balett-társulat, *Giselle* a Szovjetunió állami díjas népművésze, a Szocialista Munka Hőse, az első számú szovjet primabalerina, *Irina Kolpakova* lesz, partnere az OSZSZK Érdemes művésze, *Szergej Bereznoj*.

Karmester, pálca nélkül

Vezényelt a New York-i Metropolitanban és a londoni Covent Gardenben, fellépett Tokióban és Sidneyben, összesen 26 világvárosban dirigált. Magyarországon most jár először. Jobb későn, mint soha, mondja, ráadásul ilyen, nem mindennapi vendég szereplés-előzmények után *Viktor Fedotov*. A Kirov Opera karnagya joggal hangsúlyozza, különleges várakozásokkal tekint a Dóm téri bemutató elé. Hogy miért? Hagyjuk a választ későbbre. Hiszen akinek ennyi tapasztalata van, s elképzeléseiről szólva kiemelni, arra külön büszke, hogy a Covent Garden „egészen kiváló” zenekarát dirigálhatta, van mire hivatkoznia múlt és jelen összevetésekor. A mindenkori premier-konceptió felvázolásakor úgyszintén.

Fedotov néhány nappal a társulat előtt, Drezdából érkezett, ott ünnepelte 50. születésnapját. A Munka Vörös Zászló Erdemrenddel tüntették ki hazájában, a Szovjetunió és az OSZSZK Népművésze cím birtokosa, Salzburgban a *Mozart*heim akadémiai kitüntetését kapta. Bécsben pedig ő nyitotta meg *Csajkovszkij Csiperkőz*ikájával és *Prokofjev Rómeó és Júlia*jával a nemzetközi művészeti fesztivált. Saját zenekarával bizony elég ritkán szerepel. Nem is csoda: a vendégfellépések rengeteg idejét veszik igénybe, Barcelonától Torontóig.

Három-négyéves korától mindig hangszerekkel matattam, szinte a játékaim is zeneszerszámok voltak. A családban mindenki muzikált, ki ezen, ki azon játszott. Én tizenkét évesen Leningrádban, katonazenekarban kezdtem. Háború volt... 1948-ban, 15 éves fejjel *Csajkovszkij IV. szimfóniáját* kellett volna vezényelni, valahogy éppen nem volt ember. Majd én, mondtam fene nagy önbizalommal, és jelentkeztem. Csofaldokoztak és kinevettek, teljesen érthetően. Azért megcsináltam... És úgy éreztem, ment is valahogyan. Így kerültem a konzervatóriumba, de utána a moszkvai katonai akadémián folytattam tanulmányaimat. Am gyorsan rájöttem: nem ez való nekem. Visszamentem

Leningrádba —, hogy zenész lehessenek.

A főiskola elvégzése után *Viktor Fedotov* a Kirov Színházhoz került. A zenekarban játszott, trombonon és tubán. Akkor még zeneszerző szeretett volna lenni. Kompozitor és nem zenei „kivitelező”. Fejlődőképes ember: bizonyos idő elteltével világos lett előtte — saját szavaival — „hogy jobb (esetleg) jó karmesternek lenni, mint garantáltan rossz zeneszerzőnek”. Elvégezte hát a karmesterszakot is, s ma már egykori tanítványai, a Néva-parti konzervatórium tanára, 1963-ban *Bizet Carmen*jével debütáltam a Kirovban, nyolc éve vezető karnagy.

— A *Giselle*-l kapcsolatosan

D. L.

Statisztaválogatás a Hányra

E hét végén még a szovjet balettművészek a Szegedi Szabadtéri Játékok terépe, de vasárnap már elkezdődik a felkészülés a jubileumi program utolsó bemutatójára, *Kodály János*ának előadásaira. *Békes András* tavaly, a Kodály-centenáriumban, színpadra állított produkcióját ismétli meg. A közönség

19-én, 20-án és 21-én láthatja *Melis Györggyel*, *Mészáros Katalinnal* a főszerepekben. A Dóm téri színpadon augusztus 14-én, vasárnap délután 5 órakor statisztaválogatást tartanak, kéri az érdeklődőket — férfiakat, nőket és gyerekeket —, hogy jelenjenek meg.